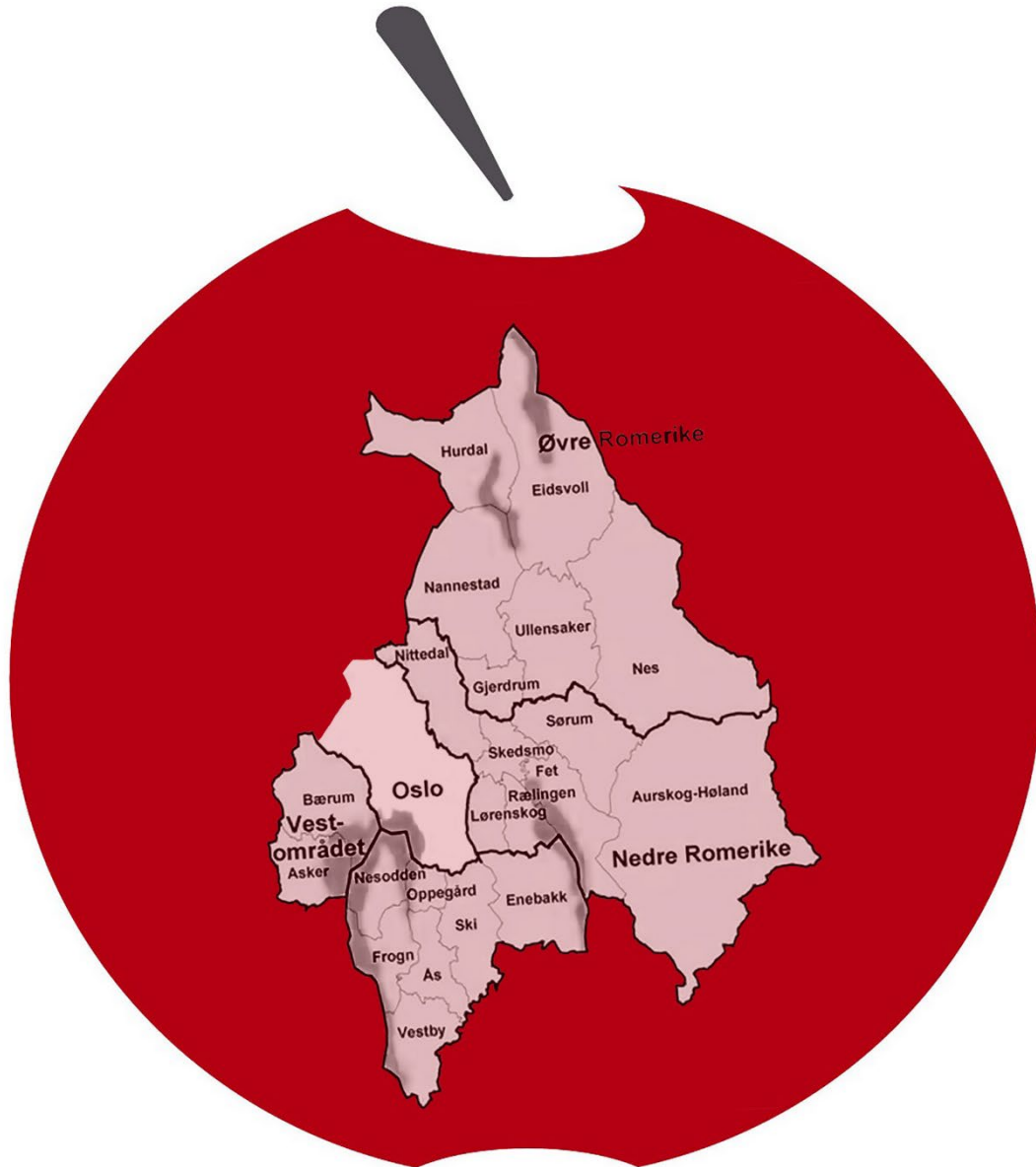

VOFO AKERSHUS 50 ÅR

Historie og minner

Jubileumsskriftet *Vofo Akershus 50 år – Historie og minner* er laget i forbindelse med Vofo Akershus sitt 50 årsjubileum som ble feiret i 2019 gjennom 2 hovedarrangementer.

Dels ble den historiske dimensjonen markert gjennom et jubileumsarrangement i etterkant av årsmøtet 19. mars, på Olavsgaard. Her ble tidligere leder invitert til en fin samling med vekt på historien.

Dels ble 50-årsjubileet markert i forbindelse med den årlige medlemskonferansen 6.-7. september, med en middag der fokuset var fremtiden. Ved dette arrangementet ble den første versjonen av jubileumsskriftet publisert.

Jubileumsskriftet er ført i pennen av regionkonsulent i jubileumsåret, Marit Sørli.

Første utgave trykket i september 2019.

Takk til	Sturla Bjerkaker Sverre Skifjell Vidar Waaden Karin Johannessen	Jon G. Olsen Vofo's adm Bjørn Walderhaug Dagfinn Sundsbø	Vibeke Limi Janne Lundgren Hans Kr Solberg

Innhold

<i>Vofo Akershus - 50 år i tjeneste for frivillighet og kunnskap</i>	4
<i>Hurra for 50 års jubilaranten!</i>	4
Etableringen	5
Studieforbundene	11
De første arbeidsårene i Samnemnda for studiearbeid i Akershus	13
Samarbeidet med Akershus fylkeskommune	15
Frivillighetskonferanser	16
Fylkeskommunale dokumenter om studieforbund og frivillighet	18
Avtale om partnerskap	20
Samarbeid og samliv med Oslo	22
De seinere arbeidsårene	24
Læringsdager og læringsfestivaler	26
Statistikk og dokumentasjon	31
Egen kursvirksomhet	31
Medlemsmøter og medlemsseminarer	32
Utviklingsprosjekt	32
Paraplyarbeidet	33
Samarbeidet med Fylkesbiblioteket og folkebibliotekene	33
Utdeling av LÆRINGSPRISER	34
Vedlegg 1 – oversikt over ledere og sekretariat	39
Vedlegg 2 - Studieforbund i Akershus i jubileumsåret 2019	40
Litteraturliste	41

Vofo Akershus - 50 år i tjeneste for frivillighet og kunnskap

Som menneske lærer vi hele tiden, og summen av det vi har lært er det som gjør oss til den hver av oss er. Vi lærer gjennom kontakt med andre mennesker, og nettopp læring i frivillige lag og foreninger utgjør en viktig del av vår samlede læring. Studieforbundene setter denne læringen i system, og tilbyr kurs, opplæring og kompetanseheving på nær sagt alle livets områder. Og ikke minst – læring sammen med andre likesinnede. Som deltaker på kurs i et lokalt lag får man både faglig kompetanse, personlig innsikt og tilgang til faglig og sosiale nettverk gjennom medlemskap og kontakt med andre deltakere.

Voksenopplæring i studieforbund gir et rikere, mer kompetent og kvalitativt bedre lokalsamfunn. På den måten settes livskvalitet i fokus, og gode lokalsamfunn og nærmiljøer gir bedre livskvalitet for den enkelte. Opplæring er en sentral og viktig del av lokale lag og foreningers virksomhet, og sammen bygger vi enkeltmennesker og små og store samfunn.

Vofo Akershus har kjempet for dette i 50 år, og har bidratt til at god kompetanse settes på dagsorden i lokale lag og foreninger over hel fylket. Kompetanse for medlemmer, for potensielle medlemmer og for andre som ønske den kompetansen laget kan tilby. Det er summen av alt dette som er studieforbundenes sjel, og det har også vært Vofo Akershus sin sjel.

Jeg takker for flott innsats i de 50 år som har gått, og ønsker lykke til i framtida. Stå på videre !
Jon G. Olsen Styreleder Vofo Akershus

Hurra for 50 års jubilanten!

I skrivende stund venter jeg på en operasjon som skal utføres om et par timer. Et ødelagt kne skal ut og et nytt skal inn. Hvor fantastisk er ikke det, at vi kan erstatte noe som ikke fungerer spesielt godt. Noe som oppleves som ubrukelig men helt vesentlig for å komme seg videre.

Det er også Vofos oppgave. Vi kan fylle på, vi kan erstatte og supplere. Voksenopplæring kan være din beste investering, derfor har det vært viktig for Akershus spesielt å øke ressursene til akkurat dette. Det gir flere muligheten til å velge det de ønsker av påfyll.

Livslang læring er et nøkkelord, overføring og deling av kunnskap. Jeg tror ikke jeg overdriver når jeg sier at mestring - uansett - er det som gleder en mest. Den jublende følelsen når du kjenner at du kan noe du ikke mestret før. Som et lite barn som endelig tar sine første skritt, redsel og pågangsmot, tørre og klare. Det kommer av oppmuntring og det er det voksenopplæring er! Vi både får og tar en sjanse på videreutvikling. Det gir innsikt i noe nytt og spennende og styrker det kulturelle mangfoldet.

Viken Vofo blir den nye interesseorganisasjon for studieorganisasjonene fremover. Da begynner vi helt på nytt, med nytt navn. Men med samme kunnskap og interesse for samordning og et levende spennende studieliv.

Takk for strålende innsats og lykke til!
Vibeke Limi, Leder av kultur og frivillighet i Akershus

Etableringen

Det var en gang .....

Slik begynner mange gamle historier. Noen er morsomme, noen er triste, grusomme, interessante, noen historier omhandler mange, alle historier berører oss. Noen kan ikke stedfestes eller tidfestes, andre kan plasseres med stor nøyaktighet.

Historien til Voksenopplæringsforbundet Akershus er ikke så gammel, men gammel nok til at vi vil samle noen linjer og noen minner mellom permer i anledning 50 års jubileet. Vår historie omhandler mange, og vår virksomhet har forhåpentligvis hatt innvirkning på liv og hverdag for mange innbyggere i Akershus.

Voksenopplæring har seilt under forskjellige navn - folkeopplysning - voksenopplæring - frivillig studiearbeid. Arrangørene har vært forskjellige - grupper som oppsto av seg selv fordi mennesker hadde samme interesse for å lære noe og for å møtes. Etter hvert som gruppene ble mange nok, meldte behovet seg for samarbeide. Dermed var en organisasjon på plass. Organisasjonene hadde behov for å samordne seg for å gjøre felles henvendelser til offentlige myndigheter.

Historien til Voksenopplæringsforbundet Akershus kan både tidfestes og stedfestes. Stiftelsesdatoen for Samnemnda for studiearbeid i Akershus er 13.mars 1969, etter at et interimstyre hadde forberedt saken fra 5.november 1968. Akershus fylke var ikke først i løypa den gangen. I løpet av 1960-årene hadde det blitt opprettet Samnemnd for studiearbeid i flere fylker. Et behov for samordning av studieorganisasjoner hadde utviklet seg over år. Så langt hadde alle direkte kontakt med departementet.

På dette tidspunktet hadde studiearbeid i frivillige organisasjoner allerede utviklet seg over lang tid under forskjellige navn. Historien forteller at den første studiesirkelen ble arrangert i Lund i Sverige i 1902. Denne formen for utdanning ble fort adoptert av organisasjoner som allerede hadde et godt fotfeste i Norge, avholdsbevegelsen, arbeiderbevegelsen og målrørsla.

Etter hvert som volumet av studieringer og opplæringsaktiviteter økte, ble det behov for offentlig støtte til studiearbeidet. Et slikt behov resulterte i at organisasjonene fant det hensiktsmessig å samordne seg for å gjøre felles henvendelser til bevilgende myndigheter,

Vår første logo

og dette resulterte i at et fellesorgan for de organisasjonene som drev studieringer. Dette fellesorganet fikk navnet Samnemnda for studiearbeid, og fra 17.april 1932 var den i virksomhet.

Den første oppgaven var å utdanne studieledere som kunne introdusere studiesirkelen som studieform samt å lede disse når forskjellige grupper ønsket veiledning.

Alt fikk en bråstopp da 2.verdenskrig brøt ut, og arbeidet ble stilt i bero under hele krigen.

Alt studiearbeid ble satt på vent disse årene, men i et fellesprogram fra Stortinget rett etter krigens slutt i 1945 ble det slått fast at folkeopplysningsarbeidet må gjenopptas, støttes og utvikles. Dette ble stadfestet med en bevilgning til Folkeakademiene på 30.000. (672.000 2018-kroner) Kveldsskolene var også på lista med 15.000 (336.000 2018-kroner) bevilgede kroner. De politiske tankene bak var at man ønsket å demme opp for de sosiale problemene som hadde utviklet seg på 30-tallet (alkohol bl.a.), og man ville gi folk et aktivitetstilbud nå som de hadde fått Ferielov og betydelig mer fritid, og så var det en mulighet for å kompensere for den til dels mangelfulle undervisningen som mange hadde fått under okkupasjonen, særlig på landsbygda.

Stortinget tok ansvar, i løpet av 1950 tallet ble det opprettet en folkeopplysningskomité, og i 1958 forelå det en Innstilling om Organisering av og støtte til det frivillige opplysnings- og kulturarbeid.

Det neste steget på den politiske veien var en Stortingsmelding i 1964 (St.prp. nr 92 1964 -65 Om folkeopplysning). Det er denne stortingsproposisjonen det henvises til i referat fra møtet i Samnemnda for studiearbeid 5.november 1968, der skoledirektør Helge Sivertsen «tala om intensjonane bak stortingsproposisjon 92, 1964/65».

Referatet er fyldig og gir et godt inntrykk av diskusjonen. Skoledirektør Helge Sivertsen ... *«streka under at det i framtida må leggjast stadig større vekt på etterutdanning og videreutdanning. Det er eit krav som spring ut av dei raske framsteg i samfunnet og at vi har fått meir fritid. Etter dei prognoser som ligg føre vil arbeidstida gå ned. Dette må ein tru vil gi større energioverskott hos den enkelte og sterkare ynskje om å nytte fritida til opplæring i vaksen alder»*. Videre refereres skoledirektør Sivertsen på at .... *«svært mange må skifte yrke og behovet for omskoling er aukande. Det er nært samarbeide mellom arbeidskravmyndighetene, skolane og skoleverket om dette»*. I 2019 bruker vi fortsatt de samme argumentene.

Referatet avslutter slik: *«Det var stor interesse for å skipe studiesamnemnd i Akershus og det vart vedteke å velje ei nemnd for å greie ut saka. Utvalet skal vere på 5 medlemmer med 2 varamenn som vert innkalla til møtet.»*

Denne nemnda besto av

Kurt Mosbakk fra AOF, Arbeidernes opplysningsforbund, var leder for gruppa som skulle forberede første årsmøte i Samnemnda for studiearbeid i Akershus

Gruppa besto ellers av

Torleiv Kåsalia	Fråhaldsfolkets studiesamband
Magne Ommedal	Høyres opplysningsorganisasjon
Inger Fjelldalen	NH (Norges Husmorforbund)
Rolf Vik	Folkeakademienes landsforbund
Henry Holmedal	Statstjenestemannsforbundet (varamedlem)
Ole Ormseth	Norges kooperative landsforening (varamedlem)
Øivind Ihle	sekretær, voksenopplæringskonsulent i Akershus fylkeskommune

Denne gruppa hadde to arbeidsmøter, 17.desember 1968 og 14.januar 1969. I desembermøtet ble Kurt Mosbakk valgt til leder for arbeidsgruppa, vedtekter ble utarbeidet, og det var enighet om at «årspenger for organisasjonene i Akershus studiesamnemnd skulle settes til kr. 100,- (943,- 2018-kroner). I januarmøtet ble det i tillegg til å vedta at Vedtekter og forslag til årspenger legges fram for konstituerende årsmøte 13.mars 1969, satt opp forslag til nominasjonsliste.

Det konstituerende årsmøtet fant sted i lokaler i Håndverkeren i Oslo 13.mars 1969. Det var ti stemmeberettigede til stede. Første diskusjon var om dette var tilstrekkelig oppmøte for å gjøre vedtak. Med enstemmig vedtak ble Studiesamnemnda i Akershus opprettet. Vedtektene ble nøye diskutert før vedtak, og siste sak var Valg. Her kom det opp benkeforslag både på leder, styremedlemmer og medlemmer i Revisjonsutvalget. Møtet ble ifølge referatet langvarig, men alle verv kom på plass:

Leder	Ole Ormseth	Norges kooperative Landsforening
Styremedlem	Ragnhild Martens	Norges Husmorforbund
	Magne Ommedal	Høyres opplysningsorganisasjon
	Kurt Mosbakk	Arbeidernes opplysningsforbund
	Rolf Wik	Folkeakademienes Landsforbund
Varamedlem	Henry Holmedal	Statstjenestemannsforbundet
	Fritz Nilsen	Sosialistisk opplysningsråd
	Ragnar Kristoffersen	Avholdsfolkets Opplysningsråd
Revisjons- utvalg	Asbjørn Langeland	Folkeakademienes Landsforbund medlem
	Arne Sundal	Norsk kristelig studieråd medlem
	Egil Ytrearne	Noregs ungdomslag varamedlem
	Henny Andenæs	Distriksstudienemnda for Akershus

Dermed var Studiesamnemnda i Akershus en realitet, og de kunne starte sitt arbeid.

ØI/DN

P R O T O K O L L

fra

konstituerende årsmøte i Akershus studienemnd 13. mars
1969 i Håndverkeren.

Følgende var til stede:

Ingrid Paulsen, Oslo, Oslo og Akershus Kooperative fylkeslag,
Ragnhild Martens, Norges Husmorforbund,
Else Bru, Akershus S.F.
Odd Staring, Studienemnda for Akershus Venstre,
Vidar Waaden, AADEN, Oslo Idrettskrets,
Ludvig M. Rådalen, Akershus fylkeslag av N.J.F.F.
Asbjørn Langeland, Folkeakademiens distriktssammenslutning,
Rolf Vik, Folkeakademiens Landsforbund,
Henny Andenæs, Distriktsstudienemnda for Akershus
Tryggve Aakervik, Distriktsstudienemnda for Akershus,
Marit Valstad, Norsk 4 H, Studieforbund,
Henry Holmedal, Statstjenestemannsforbundet,
Ole Ormseth, Norges Kooperative Landsforening
Emil Strandberg, Oslo og Akershus Kooperative fylkeslag.
Varamann i utvalget, Henry Holmedal åpnet og ønsket vel møtt,
og beklaget at ingen av utvalgets valgte medlemmer var til
stede.

Det ble reist forslag om at det ble foretatt opprop.

Konstituering.

Som dirigent ble valgt Henry Holmedal og som sekretær Tryggve Aakervik. Det ble spurt om hvilke erfaringer man har fra andre fylker når det gjelder studiesamnemnd. Ole Ormseth svarte på dette. Det ble etter spørsmål fra salen opplyst at det var innkalt representanter fra de organisasjoner som står tilsluttet Samnemnda for studiearbeid sentralt.

Det ble også reist tvil om forsamlingen var kompetent til å fatte vedtak da så få var møtt fram. Det ble en del meningsutveksling om dette. Det ble votert over hvorvidt studiesamnemnd opprettes for Akerhus. 10 av deltakerne hadde stemmerett og forslag om å opprette studiesamnemnd ble enstemmig vedtatt. Deretter gikk en over til å behandle vedtektene.

Dirigenten gikk gjennom vedtektene punkt for punkt.

Punkt 1, 2, 3 og 4 ble vedtatt uten endringer.

Punkt 5, første avsnitt vedtatt som foreslått. Andre avsnitt i forslaget utgår og erstattes med følgende: "Protokoll fra studiesamnemnda og styrets møter, herunder årsmøtet, sendes Samnemnda for studiearbeid, som også innbys til årsmøtet."

Punkt 6 ble vedtatt slik det er foreslått med følgende tilføyelse: "Tidspunktet for årsmøtet kunngjøres 2 måneder i forveien".

Punkt 7 ble vedtatt slik det er foreslått med følgende tilføyelse: "Ingen medlemsorganisasjon kan ha mer enn en representant i styret. Varamennene innkalles til styremøtene."

Punkt 8 og 9 vedtatt i samsvar med forslaget.

Punkt 10 har følgende formulering: " Forslag til vedtekts-
endringer må sendes styret innen 1. februar. Styret må sende
det til medlemsorganisasjonene og til Samnemnda for studie-
arbeid minst en måned før årsmøtet. Endelig godkjenning av
vedtektene foretas av Samnemnda for studiearbeid."

Punkt 11 får følgende formulering: "Studiesamnemnda kan opp-
løses dersom 2/3 av medlemsorganisasjonene forlanger det.
Forslag om oppløsning må være sendt medlemsorganisasjonene
innen 1. desember året før det fremmes på årsmøtet. Blir
Studiesamnemnda oppløst skal eventuelle midler overføres
til Samnemnda for studiearbeid som bruker dem til fordel for
studiearbeidet i fylket."

Valg.

Dirigenten la fram valgkomiteens forslag. Formann: Ole
Ormseth, N.K.L. Forslag fra salen: Rolf Wik.

Ole Ormseth ble valgt med 5 mot 3 stemmer.

Styremedlemmer: Kurt Mosbakk, Ragnhild Martens, Magne Ommedal,
Ragnar Kristoffersen.

Det ble reist forslag på Rolf Wik som styremedlem.

Fritz Nilsen ble foreslått.

Disse ble valgt:

Kurt Mosbakk 6 stemmer
Ragnhild Martens 8 stemmer
Magne Ommedal 7 stemmer
Ragnar Kristoffersen 5 stemmer
Rolf Wik 5 stemmer

Det ble votert om igjen på Kristoffersen og Rolf Wik. Wik fikk
5 stemmer og Kristoffersen 3 stemmer.

Styret fikk således denne sammensetning:

Ragnhild Martens, Norges Husmorforbund
Magne Ommedal, Høyres opplysningsorganisasjon
Kurt Mosbakk, Arbeidernes Opplysningsforbund
Rolf Wik, Folkeakademienes Landsforbund.

Varamenn:

Henry Holmedal, Statstjenestemannsforbundet
Fritz Nilsen, Sosialistisk Opplysningsråd
Ragnar Kristoffersen, Avholdsfolkets Opplysningsråd

Revisjonsutvalg.

Disse var foreslått: Arne Sundal, Håkon Skibsrud, Varamenn:
Egil Ytrearnø. Det ble forslag på Henny Andenæs og Langeland.

Det ble reist forslag om at Ytrearnø velges istedenfor
Skibsrud. Disse ble valgt til revisjonsutvalget:

Medlemmer:

Asbjørn Langeland, Folkeakademienes Landsforbund

Arne Sundal, Norsk Kristelig Studieråd.

Varamenn:

Egil Ytrearnø, Norges ungdomslag

Henny Andenæs, Distriksstudienemnda for Akershus.

Det ble vedtatt at første års budsjett kan godkjennes av første medlemsmøte.

Det ble trukket lodd om hvem av styrets medlemmer som skal sitte i 2 år. Resultat av trekningen ble: Wik og Mosbakk valgt for 2 år.

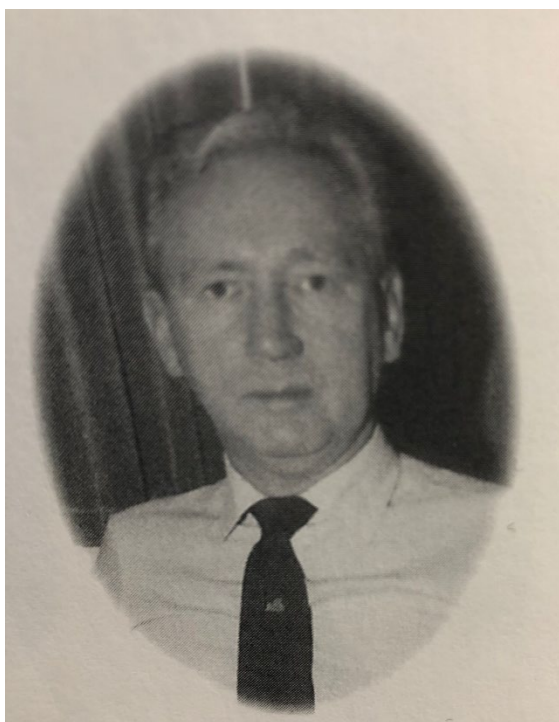
Martens og Ommedal går ut etter ett år.. Den nyvalgte formann Ole Ormseth takket for tilliten. Protokoll ble lest opp og godkjent enstemmig.

Formannen avsluttet møtet kl.23⁰⁰.

Oslo, 24. mars 1969

Ole Ormseth
(sign.)

Tryggve Aakervik
(sign.)

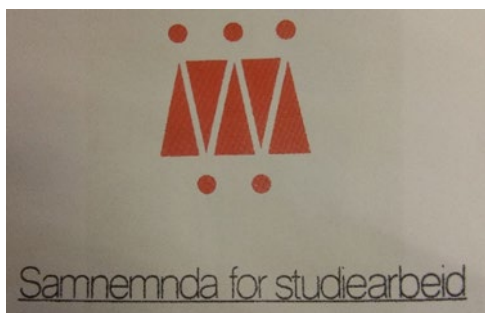

Så var Samnemnda for studiearbeid i Akershus klar for å begynne sitt arbeid under ledelse av Ole Ormseth. Han var styreleder fram til årsmøtet i 1975.

Studieforbundene

Studieorganisasjonene og deres arbeidsområder var barn av sin tid. Studieringer ble dannet etter deltakernes lyst og behov for å lære. Studieringer slo seg sammen fordi driften av studieringer betydde en del arbeid. Dessuten hadde man bedre forhandlingskort inn mot det offentlige når man var flere, da som nå.

Noen kurs og studieringer jobbet med politiske temaer, noen ideologiske, noen arbeidslivsrelaterte, noen var helt enkelt å tette hull i manglende skolegang. Studieorganisasjonene levde ikke sitt liv helt upåvirket av utviklingen i samfunnet, det være seg nasjonalt eller regionalt. I 1932 ble Samnemnda for studiearbeid i Norge stiftet. Da var det så mange organisasjoner som jobbet med opplæring for voksne at det var hensiktsmessig å opprette en hovedorganisasjon.

Politisk og administrativ ledelse i Samnemnda arbeidet med å utdanne ledere for studieringene / kursene og å forhandle med Kulturdepartementet om økonomisk støtte til studiearbeidet. Det var også et betydelig arbeid overfor biblioteksektoren i tiden før 2.verdenskrig. Bøker var viktig, men bøker var dyrt. Alle tilskudd var basert på forhandlinger, rundskriv og forordninger og varierte i forhold til landets økonomi og forståelse for voksenopplæring hos statens representanter i forhandlingene. Noen lov for opplæring for voksne kom langt senere.

I løpet av krigsårene var arbeidet med studieringer og kurs vanskelig, aktiviteten ble praktisk talt lagt ned og organisasjonene ble avviklet.

Det var ikke lang tid etter krigens slutt før organisasjoner ble gjenopprettet og aktivitet kom i gang. Folk ville delta i kurs både for å tette kunnskapshull som var en konsekvens av dårlig skolegang under krigen og å dyktiggjøre seg for å kunne delta i et samfunn som man så var i rask endring.

Samnemnda's kontakt til departementet var varierende, men fra 1950 var kontakten lagt til Kontoret for kunst og kulturarbeid. Leder for dette kontoret var Ingeborg Lycke, et navn man vil finne igjen ved flere anledninger hvis man leser norsk voksenopplæringshistorie. Denne fagavdelingen kom til å endre navn flere ganger alt avhengig av hvordan voksenopplæring generelt og voksenopplæring i studieforbundene ble behandlet politisk. Noen eksempler: Avdeling for folkeopplysning og voksenopplæring, Avdeling for voksenopplæring, Avdeling for voksenopplæring og kompetansepolitikk, Avdeling for kompetansepolitikk, Avdeling for internasjonalt samarbeid og kompetansepolitikk.

Etter oppfordring fra Samnemnda for studiearbeid nasjonalt ble det 13.juli 1958 nedsatt en komité i Kirke- og undervisningsdepartementet som skulle vurdere *organisering av og støtte til det frivillige opplysnings- og kulturarbeid*. Innstillingen ble lagt fram 13.juli 1960. Med denne innstillingen som utgangpunkt ble det laget en Stortingsproposisjon i 1965 (St. prop. Nr 92 (1964 - 65) Om voksenopplæring. Det er dette dokumentet det henvises til når det i forberedelsene til Samnemnda for Studiearbeid i Akershus siteres fra en stortingsproposisjon.

Studieorganisasjonene utvidet virksomheten, og den offentlige støtten økte. Dette sammen med at 9-årig ungdomsskole ble gjennomført i løpet av 1960-årene, skapte behov for en lov om voksenopplæring. Denne loven kom i 1976, gyldig fra 1977, og sammen med forskriften sier den noe om organisasjonsform, tilskudd, gratis undervisningslokaler, aldersbestemmelser, grunnlag for tilskudd mht timetall og aldersgrenser. Som første land i verden hadde frivillige organisasjoner i Norge en lov i hånden.

Det ble gode tider for studieforbund, antall studieforbund og opplysningsorganisasjoner økte. Da Samnemnda for studiearbeid i Akershus etablerte seg i 1969 var det 25 medlemsorganisasjoner, og vi vil tro at den gang som nå var de fleste landsdekkende studieforbundene til stede i Akershus. I 1990 var det over 40 landsomfattende organisasjoner. Dette ble uoversiktlig, og departementet ønsket endringer. Fra 1997 ble det bestemt at det kun ble gitt tilskudd til studieforbund som hadde flere medlemsorganisasjoner. Det førte til avviklinger, nye samboerskap, nyetableringer. Fra 1997 var det 20 godkjente studieforbund. I løpet av de siste 20 årene har det vært flere reguleringer av studieforbundsvirksomheten, og i 2019 er det fjorten landsomfattende studieforbund. Tretten av disse har registret virksomhet i Akershus (se vedlegg 2).

De første arbeidsårene i Samnemnda for studiearbeid i Akershus

Styret var ikke kommet langt ut i det første arbeidsåret før Samnemnda for studiearbeid i Akershus begynner å planlegge en voksenopplæringskonferanse. Det er tre viktige temaer oppe på konferansen

- Samnemnda ønsker å diskutere voksenopplæringsproblemer med skolemyndigheter på alle plan. (hva problemene er, sies det ingenting om)
- Samnemnda ønsker å bedre kontakten mellom lokale avdelinger av opplysningsorganisasjonene
- Samnemnda ønsker en presisering av arbeidsfordelingen mellom skolemyndigheter og de frie opplysningsorganisasjonene

Konferanse ble det, men først i januar 1970.

Den første årsmeldingen vi har funnet i arkivene er fra 1971 / 1972. Den viser at det er stor aktivitet. Det arrangeres tre kurs i voksenpedagogikk høsten 1971 og tre påbyggingskurs våren 1972. Medlemsmøte ble arrangert i januar 1972 og årets Voksenopplæringskonferanse ble arrangert på LO-skolen i april. Programmet viser at da som nå hadde den regionale interesseorganisasjonen for studieforbund og medlemsorganisasjoner et godt samarbeide med fylkeskommunens administrasjon. Årsmelding 1971 / 72 avslutter lakonisk i pkt 11: *«Mangel på penger begrenser mulighetene til å løse mange av de oppgavene nemnda burde ta seg av.»*

Referatene fra årsmøter i 70-årene, viser at det å arrangere kurs i voksenpedagogikk var en gjenganger, og hver gang blir det oppgitt antall deltakere. Det var alltid mange deltakere. Styret i Samnemnda for studiearbeid i Akershus holdt god kontakt med medlemsorganisasjonene sine.

I 1975 nevnes et «generelt orienteringsmøte for formennene i medlemsorganisasjonene». Det ble arrangert i Folkets hus i Oslo, og det var 26 deltakere.

I 1975 var det også en fylkeskonferanse om «kulturstyrenes arbeidsoppgaver i lokalsamfunnet - særlig med henblikk på forholdet til de frivillige organisasjoner». I denne årsmeldingen ser vi også at det hadde blitt arrangert en fylkeskonferanse om «forslag til lov om voksenopplæring». Lov om voksenopplæring ble vedtatt i Stortinget i 1976, trådte i kraft fra 1977.

Samnemnda for studiearbeid bygget også sin organisasjon i disse årene.

Følgende studieorganisasjoner var medlem i 1975:

Akershus 4H	Akershus Fylkesavholdsnemnd
Akershus krets av Norges husmorforbund	Akershus Kr f's Opplysningsorganisasjon
Akershus Senterparti's Fylkesstudienemnd	Arbeidernes opplysningsforbund i Akershus
Avholdsfolkets Fellesutvalg	Bygdefolkets Opplysningsnemnd

Det nye folkepartiet i Akershus
Høyres Opplysningsorganisasjon i Akershus
Nasjonalforeningen for folkehelsen
Noregs Ungdomslag
Norges Fredsråds Studiemnd
Oslo og Akershus Kooperative fylkeslag
Oslo Idrettskrets
Sosialistisk Opplysningsforbund

Folkeuniversitetet i Akershus
Landsforeningen for hjerte- og lungesyke
Noregs Mållag
Norsk kristelig studieråd
Oslofjordens fiskarlag
Oslo og Akershus Folkeakademi
Stafogruppen for Oslo og Akershus
Venstres Opplysningsorganisasjon i Akershus

I årsmeldingen 1975 / 76 er fire Konsultative medlemmer på plass: Akershus fylkesbibliotek, Universitetet i Oslo avd for opplysningsvirksomhet, NRK Østlandssendingen og Noregs høgskolelærarlag.

Denne gruppa følger Samnemnda for studiearbeid i mange år framover.

Samarbeidet med Akershus fylkeskommune

Det første den nyetablerte Samnemnda for studiearbeid i Akershus gjorde var å søke fylkeskommunal støtte - kr.1000 for året 1969. Vi ser av svarbrev fra Akershus fylkesskolestyre 13.juni at denne søknaden ble anbefalt og oversendt til Fylkesmannen. Vi regner med at søknaden ble godkjent. Tjenesteveien var lang.

Alle seinere dokumenter viser at samarbeidet mellom Samnemnda for studiearbeid i Akershus, seinere Vofo Akershus, og Akershus fylkeskommune har vært godt. Det har hele tiden blitt bevilget penger til Samnemnda og studieforbundene. Fylkeskommunalt tilskudd og Samnemnda's ambisjoner har aldri helt harmonert, men støtten har vært der, og den har vært forutsigbar.

Samnemnda for studiearbeid fikk dekket sitt behov for sekretariathjelp i Akershus fylkeskommune fra 1968 til 1981. Øivind Ihle som var tilsatt i fylkeskommunen og hadde tittel Konsulent ved skoledirektørens kontor, og var samtidig den første sekretæren for Samnemnda for studiearbeid i Akershus. Samarbeid over sektorgrensene burde være sømløst i denne tiden.

Samtidig med at Samnemnda for studiearbeid ble opprettet i Akershus ble også Akershus fylkes voksenopplæringsutvalg opprettet. Det var et utvalg under fylkesskolestyret. Kurt Mosbakk som var styremedlem i Samnemnda for studiearbeid, var også medlem i Voksenopplæringsutvalget. Ellers var dette utvalget befolket av en arbeidskontorbestyrer, skolefolk fra forskjellige skoleslag, en bokhandler og to husmødre.

Den før nevnte konsulent Øivind Ihle var også sekretær for fylkeskommunens Voksenopplæringsutvalg.

Voksenopplæringsutvalget i Akershus hadde retningslinjer for sine mange oppgaver fra Kirke- og undervisningsdepartementet. Utvalget skulle se til at skolene ga veiledning til voksne som var interessert i opplæring, at skoler gir ettermiddagsundervisning, at yrkes- og fagskoler organiserer etter- og videreutdanning for fagarbeidere, gir ettermiddagsundervisning for voksne og arrangerer deksamener. I pkt.5 heter det ..... «**Utvalget for voksenopplæring er fylkets kontaktorgan med opplysningsorganisasjonene, og det skal medvirke til å fremme det frivillige opplysningsarbeidet i fylket.** Det bør særlig være behjelpelig med gjennomføring av organisasjonenes fellestiltak som studielederkurs og lærerkurs. Ellers skal utvalget gi tilrådinger til fylkesskolestyret om søknader om tilskott m.v.»

Akershus fylkeskommune har hele tiden støttet organisasjonenes aktivitet i Akershus. I frivillighetsdokumentet *Frivillighet i Akershus - perspektiver og utfordringer* som ble laget etter politisk vedtak fra 2017, oppsummeres det som har vært gjeldende for fylkeskommunal støtte i alle år: ..... *Felles for slike tilskudd er at de skal gjøre det mulig*

for mottakeren å nå egne frivillige mål, få flere medlemmer, drive flere aktiviteter, spre sitt budskap og lignende. Slike tilskudd legger til rette for aktiviteten i laget eller organisasjonen generelt og til sivil utfoldelse, men uten å direkte angi eksakt hvilke aktiviteter de er ment å fremme. .... (Støtten) gis for at organisasjoner skal kunne gjennomføre sin virksomhet i samsvar med egne bestemmelser og formål.

Denne holdningen fra fylkeskommunens side har de frivillige organisasjonene vært særdeles tilfreds med. Den gjør at organisasjonene har hatt en forutsigbar grunnøkonomi for aktivitet og utvikling, man har ikke vært avhengig av å bruke for mye krefter for å delta i prosjektgaloppen. Den politiske grunnholdningen i Akershus fylkeskommune har vært - og er fortsatt - å legge til rette for at frivillige organisasjoner skal kunne drive sin aktivitet til beste for lokalsamfunnene. I de seinere årene har denne holdningen fått et navn - en tillitsbasert tilretteleggingsmodell.

Samnemnda for studiearbeid, Voksenopplæringsforbundet fra 1990, var ved etableringen knyttet til utdanningssektoren i fylkeskommunen. Voksenopplæringsloven som kom i 1976 åpnet for at fylkeskommunen kunne velge mellom utdanning eller kultur som styringsorgan. Etter noen år valgte Akershus å legge voksenopplæring i studieforbund under kultursektoren, og dette har siden da vært forankringspunktet både politisk og administrativt. De siste årene har studieforbundene hatt sin plass i Hovedutvalg for kultur, frivillighet og folkehelse sammen med de andre frivillige organisasjonene. Det har også blitt bygget opp en administrativ avdeling rundt dette feltet, med en seksjonsleder med ansvar for frivillighet og folkehelse i tillegg til idrett og kultur.

Denne tilhørigheten til kulturfeltet har sin bakgrunn fra 1970-årene da «det nye kulturbegrepet» kom i bruk. «Det nye kulturbegrepet» favnet både idrett og frivillighet.

Frivillighetskonferanser

Akershus fylkeskommune har i mange år arrangert en årlig Frivillighetskonferanse der programpostene har vært aktuelle temaer for frivillige organisasjoner i Akershus. Frivillighetskonferansene er en videreutvikling av det som inntil 2006 het ABUR-konferansen. Det var en årlig konferanse arrangert av og for medlemmer i Akershus barne- og ungdomsråd. Fra 2006 til 2013 ble frivillighetskonferansen arrangert under navnet «Møteplass for frivillige organisasjoner», og var et samarbeide mellom Akershus fylkeskommune og Akershus barne- og ungdomsråd. Fra 2013 utviklet Frivillighetskonferansen seg til å bli et samarbeide mellom de frivillige paraplyorganisasjonene i Akershus og Akershus fylkeskommune. Programmet for konferansen har hele tiden blitt satt opp i samarbeid med paraplyorganisasjonene, i de seineste årene har disse organisasjonene hatt hovedansvaret for planlegging og gjennomføring.

2013 KULTUR, FRIVILLIGHET OG FOLKEHELSE

2014 HVILKEN VEI GÅR FRIVILLIGHETEN?

Motivasjon, frivillighet og engasjement

2017 FRIVILLIGHETSKONFERANSEN 2017

2018 I STØPESKJEEN

Omstilling til Viken

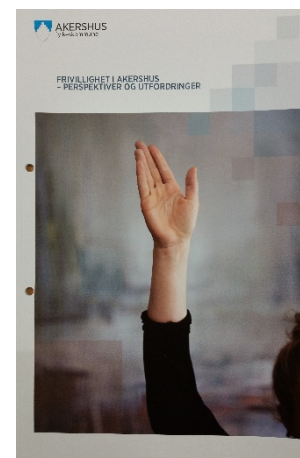
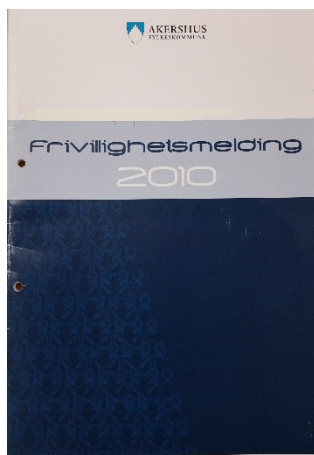
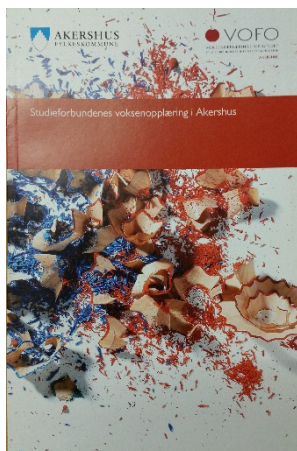

Brikkene legges nå -

hjelp oss å forme framtida

Fylkeskommunale dokumenter om studieforbund og frivillighet

Det første dokumentet, *Studieforbundenes voksenopplæring i Akershus*, ble laget i 2008, og var et samarbeid mellom Akershus fylkeskommune og Voksenopplæringsforbundet Akershus. Dokumentet ble til etter at NOU 2007:11 «Studieforbund - læring for livet» kom fra Kunnskapsdepartementet, og Tron-utvalget ble nedsatt. I forordet heter det ... *Utvalget fastslår i sin enstemmige innstilling at «Det vil gi samfunnsøkonomiske effekter å satse på en videreutvikling av studieforbundene».* Videre har utvalget foreslått en ny lov for ikke-formell opplæring.

Akershus fylkeskommune og Voksenopplæringsforbundet Akershus har i tråd med disse signalene ønsket å synliggjøre hvilket mangfold av opplæringsarenaer som finnes i vårt fylke. I heftet presenterer de ulike regionale voksenopplæringsorganisasjonene som hører inn under Vofo-hatten seg selv og det mangfoldet av opplæringsarenaer og opplæringstilbud som finnes i Akershus.

Loven om ikke-formell opplæring som Tronutvalget anbefaler kom i 2009 med virkning fra januar 2010. Den har tjent oss vel i disse årene, men i vårt jubileumsår er det på ny signaler om at Lov om voksenopplæring er klar for en justering.

Frivillighetsmeldingen 2010 var en bestilling fra Fylkestinget i 2007. Fylkestinget vedtok i forbindelse med behandling av Økonomiplan 2008 - 2011 følgende: *Fylkeskommunen bes fremme en sak om hvordan man kan lage en frivillighetsmelding for Akershus fylkeskommune, hvor man legger vekt på hvordan frivillighetsarbeidet kan samordnes og forbedres, samtidig som det foretas en grenseoppgang mellom hva det offentlige skal engasjere seg i og ikke.* I vedtaket forutsettes det videre samarbeide med både berørte aktører og kommuner.

Sitat fra Innledning i meldingen: «Akershus fylkeskommune vil utvikle og forbedre sitt samarbeid med organisasjonslivet. I denne frivillighetsmelding legges grunnlaget for en aktiv

og poengtert frivillighetspolitikk. Fylkeskommunen vil anerkjenne frivillighetens høye egenverdi, og synliggjøre den viktige samhandlingen mellom offentlig og frivillig sektor.»

I 2013 kom spørsmål om studieforbundene igjen opp i Akershus fylkesting, også denne gang i forbindelse med behandling av økonomiplan. Ordren var klar: *Beskriv status og utfordringer for de frivillige organisasjonene og voksenopplæringen*. Denne gangen var det daværende generalsekretær i Voksenopplæringsforbundet i Norge, Sturla Bjerkaker, som ble engasjert til å samordne innspill fra studieforbundene og Vofo i Akershus og skrive rapporten. Rapporten fikk tittelen *Frivillighetens læringsarena i Akershus*. Den beskriver noe historie, gjør opp status for studieforbundenes voksenopplæring på det tidspunktet den ble skrevet, og - det viktigste - den formulerer utfordringer for frivillige organisasjoner. Flere av utfordringene som er nevnt i 2014 kjenner vi igjen i dag. Noen av utfordringene har vært til «bearbeiding» i løpet av disse årene fram til 2019, slik at de har blitt mindre krevende. I andre tilfeller er utfordringene der med like stor aktualitet.

Eksempler på utfordringer som er nevnt:

- Kan et tettere samarbeid mellom Vofo og fylkeskommunen styrke opplæringsmulighetene for de frivillige organisasjonene? Hvordan?
- Kurs er best når de arrangeres lokalt. Hvordan sikre at lokalt baserte kurs i tynt befolkede områder sikres finansiering?
- Hvordan kan studieforbundene dokumentere måloppnåelse?
- Fylkeskommunale lokaler bør gjøres mer tilgjengelige for studieforbund og kursarrangører innenfor studieforbundene.
- Hvordan stimulere til samarbeid mellom frivillige lag og foreninger i lokalt læringsarbeid?
- Hvordan styrke lokallagene slik at de blir enda bedre til å gjennomføre kurs?
- Tilskudd til studieforbund har mange synergieffekter. Kan de slippes bedre til?

I 2017 kom det siste frivillighetsdokumentet i rekken. Bildet av frivillighet og frivillige organisasjoner endrer seg fort, og Akershuspolitikernes ba om en oppdatering for status og utfordringer i 2016. Avdeling for Kultur, frivillighet og folkehelse engasjerte Institutt for samfunnsforskning til å skrive dokumentet, og paraplyorganisasjonene ble invitert til samarbeide. Dokumentet fikk tittelen *Frivillighet i Akershus - perspektiver og utfordringer*. Dette dokumentet tar for seg frivilligheten i den store bredden, ikke bare de frivillige organisasjonene. Dokumentet ble politisk behandlet i løpet av våren 2017. Også denne gangen er utfordringer markert i marginen. Noen utfordringer er gjengangere fra 2013-dokumentet, nye er kommet til.

Eksempler på nye momenter:

- Hvordan kan lag og foreninger styrke interessen for demokrati og debatt?
- Hvordan kan lag og foreninger møte konkurransen om den frivillige arbeidskraften?

- Hvordan kan fylkeskommunen bidra til å fremme interessen for folkehelse i frivillige lag, foreninger og organisasjoner?
- Hvordan kan de eldres bidrag i samfunnet kanaliseres?
- Er økt fagliggjøring en utfordring?
- Hvordan redusere lønnsutgifter? Andre utgifter?

Eksempler på gjengangere:

- Frivillige organisasjoner har en utfordring i å presisere rollen som samfunnsutviklere
- Organisasjonene har en utfordring i å dokumentere oppgaver og måloppnåelse
- Er dagens virkemiddelbruk i Akershus optimalt innrettet?

Bak alle spørsmålene ligger hovedspørsmålene fra fylkeskommunen: Hva kan fylkeskommunen bidra med? Hvordan kan vi nytte tilskuddene best mulig? Hva kan vi samarbeide om?

Vi har hele tiden følt en oppriktig interesse fra fylkeskommunen. Ikke bare har politikerne bedt om informasjon som har resultert i dokumenter om Vofo's og studieforbundenes arbeid, det er også utarbeidet dokumenter for flere frivillighetsområder

<https://www.akershus.no/ansvarsomrader/folkehelse-og-frivillighet/frivillighet/frivilligheten-i-akershus/>

Vofo Akershus rapporterer hvert år til Hovedutvalg med sin årsmelding. Noen ganger blir vi tilbudt noen minutter taletid når årsmeldingen legges fram til godkjenning, noen minutter vi prøver å bruke godt.

Avtale om partnerskap

I 2008 ble første utkast til avtale om samarbeid om voksenopplæring i Akershus utarbeidet. Det var en avtale som viste studieforbundenes plass innen fylkeskommunens videregående opplæring og fagopplæring. Avtalen ble signert, men den fungerte aldri etter intensjonene fordi fylkeskommunen tok det totale ansvaret for voksenopplæring og fagopplæring for voksne.

Etter at Frivillighetsmeldingen fra 2010 var et faktum, ble det etter hvert signert partnerskapsavtaler mellom Akershus fylkeskommune og daværende paraplyorganisasjoner. Dagens partnerskapsavtale for Vofo Akershus ble signert i 2012, reforhandlet i 2014, 2016 og 2018 og deretter prolongert, for på det tidspunktet begynte man å se konturene av Vofo Viken og Viken fylkeskommune.

Den første partnerskapsavtalen hadde som formål å sikre informasjonsflyten om voksenopplæring mellom studieforbundene og Akershus fylkeskommune. I denne avtalen er en av de felles forpliktelsene å ... *utvikle strategier for en mer helhetlig voksenopplæring for innbyggerne i Akershus innenfor rammen av nasjonale og kommunale føringer.....*

Noen endringer har blitt gjort i løpet av reforhandlingene, og den partnerskapsavtalen som ble signert av de to partene i 2014 og som Vofo Akershus bringer til torgs i forhandlinger med Viken fylkeskommune lyder slik:

Felles mål er å forbedre rammevilkårene for studieforbundene i Akershus.

- Avtalen forutsetter at Akershus fylkeskommune og Vofo Akershus følger de til enhver tid gjeldende mål og styringsdokumenter som er vedtatt av virksomhetene.
- Avtalen innebærer at partene har lagt opp til et fast samarbeid i den hensikt å gi hverandre innsikt i faglige spørsmål og utfordringer tilknyttet studieforbundene. Målsettingen er å ha jevnlig dialog for å evaluere, forbedre og videreutvikle samarbeidet. Det legges opp til ett, fast dialog møte med ledelsen på våren.
- Avtalen gjelder for perioden 2014 - 2018

Partnerskapet innebærer at:

- Akershus fylkeskommune overfører de årlige tilskuddsmidlene iht. vedtatt budsjett
- Vofo fordeler tilskuddsmidlene til studieforbundene etter gjeldende retningslinjer
- Vofo skal være et kontaktorgan inn mot regional myndighet

Vofo Akershus oppfyller sine forpliktelser i avtalen med blant annet hvert år siden 2015 å fordele den økonomiske støtten til studieforbundene som er bevilget over det årlige budsjettet i fylkeskommunen. Dette beløpet var i 2019 711.000 kroner.

Videre anser vi at den årlige Læringsfestivalen som viser studieforbundenes aktivitet i Akershus er en kvittering for den fylkeskommunale støtten.

Vofo Akershus er også en høringsinstans for fylkeskommunale planer. Gjennom årene har vi avgitt hørings svar til mange planer med tema kultur, idrett, frivillighet, bosetting og samferdsel. Alt fordi disse planene angår lokalsamfunn og menneskene som bor der. I oktober 2019 skal Vofo Akershus avgi høringsinnspill til Regional plan for kompetanse Akershus - drøftingsgrunnlag. I dette innspillet vil vi nok en gang påpeke betydningen av en helhetlig tenking for både formell og ikke-formell voksenopplæring. Vi gjentar en intensjon fra 2012.

Samarbeid og samliv med Oslo

I alle samfunnsfelt har Akershus og Oslo alltid hatt mye samarbeide. Så også på feltet frivillige organisasjoner og studiearbeid. Når det gjelder Samnemnda for studiearbeid har det vært både ekteskap og skilsmisse.

Samnemnda for studiearbeid i Akershus ble opprettet i 1969. Ole Ormseth, Samnemnda's første leder sier i et referat at i 1971 var det opprettet Studiesamnemnd i alle fylker unntatt Oslo. Samnemnda for studiearbeid i Oslo ble opprettet 14. desember 1981.

Studiesamnemnda i Akershus gikk entusiastisk i gang med arbeidet med å samordne studieorganisasjonene i Akershus. Forholdet til fylkeskommunen og bedring av den økonomiske situasjonen for organisasjonene var førsteprioritet. Utvikling av studiemateriell og kurs i voksenpedagogikk var viktige oppgaver.

I årene fra 1969 til 1982 var Samnemnda for studiearbeid i Akershus singel. På et tidspunkt begynte diskusjonene om det ville være hensiktsmessig å slå sammen de to studiesamnemndene. I referatet fra årsmøtet for Arbeidsåret 1981 / 82 sies det at samarbeid med Samnemnda for studiearbeid i Oslo hadde vært til diskusjon. Man så to alternative løsninger. Den ene var å beholde to selvstendige fylkesstudiesamnemnder med felles sekretariat, det andre var å ha en fylkessamnemnd for hele regionen.

På vårparten 1982 (april) ble det opprettet et interimsstyre med Bjørn Walderhaug fra Friundervisningen som leder. Fra 1. januar 1983 var Samnemnda for studiearbeid Oslo / Akershus en realitet med Vidar Waaden som leder. Vidar Waaden fortsatte som leder fram til 1996.

Bakgrunn for sammenslåingen var en tro på fordelene med stordrift og at de to regionene kunne utnytte hverandres potensiale. Oslo ligger jo geografisk i fanget til Akershus, deltakere i lag og foreninger krysser grenser etter behov, de to regionene kunne sammen arrangere kurs med smale temaer, kurs som ellers trolig ville blitt avlyst i begge regioner. Dessuten var på dette tidspunktet sekretariatsfunksjonen for begge regioner lagt til det nasjonale kontoret for Samnemnda for studiearbeid i Oslo.

Dette samboerskapet varte fram til 1996. Da gjennomgikk de to regionene en styrt skilsmisse, og Akershus begynte å forberede seg til å flytte i «egen bolig» og ansette egen regionkonsulent. Det skjedde høsten 2000, i årene fra 1996 til 2000 hadde de to regionene felles regionkonsulent, Hans Petter Andresen.

Også etter at skilsmissen var et faktum, har de to regionene samarbeidet en del. Særlig kan nevnes arrangementer i forbindelse med de årlige Læringsdagene hver høst. I 2004 hadde de to Vofo-regionene felles arrangement på Sentralstasjonen i Oslo med kulturelle innslag og infostands fra tidlig morgen til seint på ettermiddagen. Regionale studieforbund fra både Oslo og Akershus stilte opp som vaktmannskap.

De to Vofo-regionene gjentok suksessen i 2005 med arrangement på Nasjonalteatret stasjon. Informasjon og aktiviteter hele dagen. Det var et omfattende samarbeide med regionale studieforbund og medlemsorganisasjoner, Follo folkehøgskole og flere internasjonale foreninger i Oslo.

Bildet viser elever fra danselinja på Follo folkehøgskole. De hadde laget en dans om læring som de framførte på Nasjonalteatret stasjon.

De seinere arbeidsårene

Det som betegnes som «de seinere arbeidsårene» i denne sammenheng er årene fra 1996 til dags dato. I 1996 skilte Samnemnda for studiearbeid Oslo og Akershus lag, og ble de to regionene vi kjenner i dag, Vofo Oslo og Vofo Akershus. Denne tiden utgjør 23 år, nesten halvparten av vår historietid.

Arbeidet med å sikre økonomisk grunnlag for drift i organisasjonene fortsatte, likeså studielederkurs, om enn ikke i så stor skala som tidligere. Organisasjonene drev i stor grad opplæring av sine egne.

Da Vofo Akershus i 1996 sto på egne bein igjen med Jon G. Olsen som styreleder, var det mange oppgaver som ventet med hensyn til å bygge opp rutiner og legge strategier for å bli en Vofo-region som står stødig i voksenopplæringsfeltet, skaper en Akershusidentitet og er den interesseorganisasjonen som studieforbundene i Akershus trenger.

I alt sitt arbeid har Vofo Akershus hatt det lokale laget i fokus. Det har vært med overbevisning om at hvis det lokale laget er livskraftig og kan bidra til å gjøre et lokalsamfunn til et bra sted og bo i tillegg til å gi tilbud som kan øke enkeltmenneskers kunnskap og kompetanse på alle felt, så har man oppfylt målet i den til enhver tid gjeldende Lov om voksenopplæring.

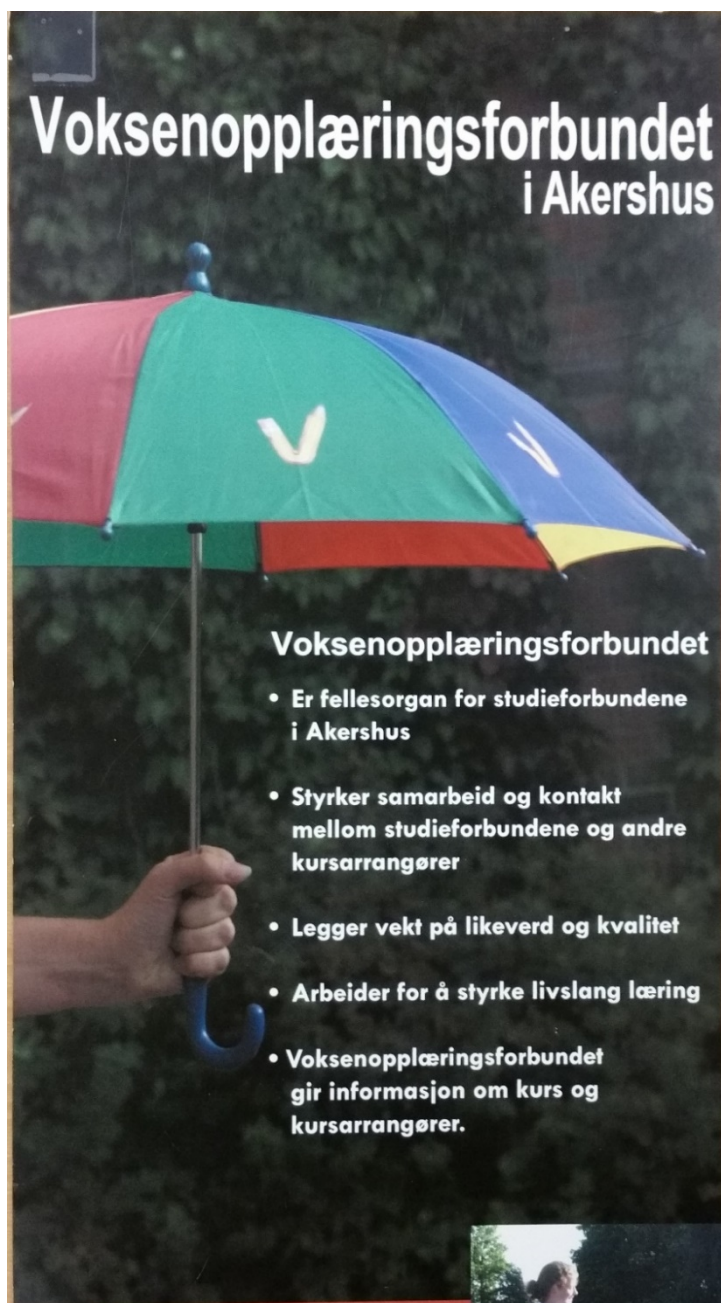
Formålet i Lov om voksenopplæring 1976 sier:

Målet med voksenopplæringen er å hjelpe den enkelte til et mer meningsfylt liv. Denne loven skal bidra til å gi mennesker i voksen alder likestilling i adgang til kunnskap, innsikt og ferdigheter som fremmer den enkeltes verdiorientering og personlig utvikling og styrker grunnlaget for selvstendig innsats og samarbeid med andre i yrke og samfunnsliv.

I Lov om voksenopplæring 2010 er Formålet formulert slik:

Formålet med denne loven er å fremme livslang læring ved å legge til rette for organiserte læringsaktiviteter ved siden av det formelle utdanningssystemet. Loven skal bidra til motivasjon og tilgang til kunnskap og kompetanse for alle, og slik fremme den enkeltes utvikling og møte behovene i samfunns- og arbeidslivet.

Vofo Akershus begynte diskusjoner for å finne sin veg for å bidra til at loven kan fylles. Innsatsen ble kanalisert mot tre målgrupper: **de regionale studieforbundene, fylkeskommunen og samfunnet.**

Voksenopplæringsforbundet i Akershus

VOKSENOPPLÆRINGS
FORBUNDET VIL GJØRE
LÆRING MULIG
FOR ALLE VOKSNE.

Voksenopplæringsforbundet

- Er fellesorgan for studieforbundene i Akershus
- Styrker samarbeid og kontakt mellom studieforbundene og andre kursarrangører
- Legger vekt på likeverd og kvalitet
- Arbeider for å styrke livslang læring
- Voksenopplæringsforbundet gir informasjon om kurs og kursarrangører.

Vi drar deg i gang!

Voksenopplæringsforbundet
gir flere opplysninger
Ring 63 80 06 75

Plakat laget i samarbeid med Mediefabrikken på Strømmen fra tidlig 2000-tall

I forhold til samfunnet var - og er - oppgaven å vise alle mulighetene og kvalitetene i opplæringen som gis i frivillige studieorganisasjoner. Oppgavene i forhold til fylkeskommunen er det å være bindeledd mellom regionalt studieforbund og fylkeskommunen viktig.

Det som hele tiden har vært særlig viktig innsatsområde for Vofo Akershus har vært - og er fortsatt - å gjøre det lokale laget robust og dyktig, slik at det danner en stødig bunn i alt frivillighetsarbeid. Trinn 1 i denne linjen mot det gode laget er å støtte det regionale studieforbundet som igjen støtter sine medlemsorganisasjoner, som videre støtter sine lokale lag. Vofo Akershus ønsker å bidra til at lokalsamfunnet blir et godt sted å leve med tilbud om sosiale møteplasser, plasser for opplæring, plasser for integrering og kulturaktiviteter. Alt i tråd med de overordnede målene i Lov om voksenopplæring (2010).

Læringsdager og læringsfestivaler

For å oppnå disse målene, har Vofo Akershus gjennomført flere årvisse tiltak. Et av disse tiltakene som har vart lengst er **Læringsdagene**.

Historien til Læringsdagene startet i 1997. Da initierte UNESCO en årlig uke viet voksnes læring etter mønster fra Storbritannia, der dette arrangementet allerede var godt i gang. I Norge var det Vofo som fikk oppdraget med å implementere den i Norge. Her ble navnet *Nasjonal uke for voksnes læring*. Det ble en landsomfattende kampanjeuke for å vise allmennheten hva frivillig voksenopplæring har å bety, og å gi informasjon om kurstilbud for kommende

kursdeltakere. Kampanjedagene var - og er - ment å være inspirasjon til å gjøre alvor av tanken om videre kompetansesamling for det enkelte mennesket.

Til å begynne med var kampanjen styrt fra Vofo nasjonalt, men etter hvert som årene har gått, har det nasjonale preget blitt svakere, og de forskjellige Vofo-regionene har selv styrt omfang, tid og tema for arrangementet.

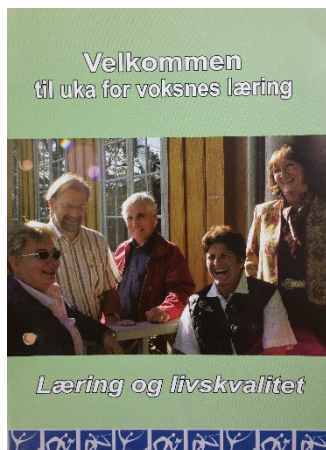
Vofo Akershus gjorde noen famlende forsøk på å følge opp initiativet de første årene, uten å lykkes i særlig grad. Det var først når vi var kommet noen år inn på 2000-tallet at man begynte å få det til. Takket være at Vofo Akershus fikk kontorplass i tilknytning til Fylkesbiblioteket i Akershus, var det lett å søke samarbeide der. Fylkesbiblioteket gikk foran i løypa og Vofo Akershus fikk utstillingsplass i folkebibliotekene i uke 42 hvert år. Der var det åpningsarrangement, ofte med et kortkurs i et aktuelt tema, informasjonsstands og gjerne en utstilling som viste produkter / resultater fra kurs i et eller flere lokale lag.

Det er imidlertid noen år som er verd å nevne med noen ekstra linjer i serien av Læringsdager i Akershus.

I 2004 fikk Vofo Akershus laget en flott brosjyre til utdeling i øst og vest. På den tiden hadde Vofo Akershus svært god oversikt over kurstilbudene i lokale lag og foreninger i Akershus fordi oppgaven med å legge inn kurs i *kursoversikt.no*, en database for alle kurstilbud i

Akershus. Herfra ble det plukket ut info om kurs som ble arrangert i forskjellige regioner i Akershus de aktuelle dagene og kveldene som Læringsdagene pågikk. Arrangementet med de tunge løft og såre føtter var fellesarrangementet med Vofo Oslo på Sentralstasjonen.

Representanter fra Vofo Oslo, Vofo Akershus og medlemsorganisasjoner på stand på Oslo S

I 2005 var Vofo Akershus engasjert med tre arrangementer. Det ene var et arrangement i samarbeid med Vofo Oslo og flere studieforbund på Nasjonalteatret stasjon. Intensjonen var å presentere frivillighetens voksenopplæring og kurstilbud for mange. Riktignok, det var mange mennesker der i løpet av dagen, men alle hadde veldig dårlig tid på vei til eller fra tog og busser, til eller fra jobb og avtaler.

Den internasjonale gruppen QUO VADIS viste og solgte produkter fra sine kurs-aktiviteter.

Spikkekurs i regi av Oslo husflidslag Berit Mykland, Vofo Oslo, foran infoveggen

Det Akershus-interne arrangementet foregikk på Wergelands hus ved Eidsvollsbygningen. Hovedtema var DEMOKRATI, belyst med foredrag med titler *Demokrati i det moderne samfunn* og *Kunnskap og demokrati* av hhv stortingsrepresentant Rolf Reikvam og styreleder i Vofo Akershus Jon G. Olsen.

I 2005 var også Den internasjonale voksenopplæringsuka lagt til Oslo. Vofo var vertskap for flere arrangementer i Oslo, Vofo Akershus var også delaktig. En programpost for de

internasjonale gjestene var å reise ut på studiebesøk. Vofo Akershus var vertskap for en studiegruppe sammen med Akershus fylkesbibliotek, Akershus musikkråd og Dokumentasjonssenteret for musikk i Akershus. Det ble også informert om *kursoversikt.no*, en database som gir en felles oversikt over alle ikke-kommersielle voksenopplæringstilbud. Som avslutning på studietur til Akershus, besøkte gruppen Lørenskog husflidslag i deres kurslokaler på Skårer gård i Lørenskog.

Våre utenlandske gjester møtte vinteren på Skårer gård, Lørenskog

Lørenskog husflidslag viser gjestene sine arbeider

I 2006 var Vofo Akershus medarrangør i det nasjonale åpningsarrangementet for Læringsdagene for voksne. Igjen var Wergelands hus sted for arrangementet. Denne gangen var det et heldagsarrangement med både et formiddags- og ettermiddagsprogram. Begge avdelinger inneholdt foredrag og refleksjoner under tittelen **Frivillige organisasjoner - et sted for læring og utvikling**. Arrangementet ble åpnet av daværende fylkesordfører Hildur Horn Øyen. Videre var det innledninger og bidrag fra generalsekretær Sturla Bjerkaker i Vofo, Else Marie Stuenes som leder for komité for regional utvikling i Akershus. Rune Gerhardsen skapte oppmerksomhet med sitt foredrag Fri - villig - het. Arrangementet ble avsluttet med en stemningsfull konsert av en blåsekvintett i Rikssalen. Det skal bemerkes at Eidsvoll brannvesen var representert i alle hjørner i Rikssalen som var opplyst av stearinlys. Dessuten deltok Vofo Akershus i årets hovedarrangement som ble arrangert på Youngstorget i Oslo.

Så var det noen år der Læringsdagene foregikk etter vanlig mønster med informasjon om kurs og kurstilbydere og arrangement av kortkurs på de folkebibliotekene Vofo Akershus samarbeidet med. Av populære kortkurs kan nevnes slektsgransking og bruk av e-bok.

Etter hvert ble det behov for nytenking i arrangementene av Læringsdager. Med bakgrunn i en diskusjon om eventyr, kom vi fram til at et eventyr er ikke så stedbundet som vi ofte tror. Det finnes Askeladder i alle land, de bare ser litt annerledes ut enn hva han gjør i norske eventyr. Diskusjonen resulterte i et samarbeid mellom Vofo Akershus, Fylkesbiblioteket, Fortellerhuset og biblioteket i Frogn og Eidsvoll om programmet *Eventyr på vandring*.

Eventyrspillere og publikum i Drøbak bibliotek

Foto Marit Sørli

Eventyr ble spilt med representanter fra to kulturer. De inviterte var elever ved introduksjonsklasser og samtalegrupper ved bibliotekene i tillegg til at invitasjonene gikk ut til alle bibliotekets brukere og ellers i lokalavisene.

Samarbeidet med Fylkesbibliotek og folkebibliotek ble beholdt, Vofo Akershus fikk bruke Fylkesbibliotekets transport når det skulle sendes ut informasjon og materiell.

Vofo Akershus søkte hele tiden samarbeide med regionale medlemsorganisasjoner og lokale lag. Intensjonen var hele tiden å vise opplæringsdimensjonen som ligger i kurs og aktiviteter som hele tiden foregår i lag og foreninger.

I 2014 hadde Vofo Akershus et spennende samarbeide med Akershus sangerforum (ASF) og Akershus musikkråd. Prosjektet fikk navnet **Syng med eget nebb** og gikk ut på at alle kor tilknyttet ASF arrangerte en åpen korkveld i en bestemt uke. Alle som hadde lyst til å se og høre hvordan det lokale koret øvde, var velkommen. Alle korene stilte med kaffe, kaker og ukjente sanger for at både gjester og sangere skulle starte på samme nivå. Dette lokale prosjektet vokste seg større og ble et delprosjekt av det nasjonale tiltaket KRAFTTAK FOR SANG.

Samarbeidet med Akershus sangerforum og Akershus musikkråd utviklet seg til enda et omfattende prosjekt. I 2015 arrangerte vi **Den store operadagen**. 70 sangere hadde en festdag i Den norske Opera sammen med solister og dirigenter.

*Repetitør og dirigent i aksjon
Solistene konsentrerer seg*

70 sangere konsentrerer seg

Etter hvert ble det vanskelig å håndtere så mange desentraliserte tiltak sammen med et som var stort og tidkrevende. Fra 2017 bestemte Vofo Akershus at alle krefter skulle settes inn på et sted. Man landet på en LÆRINGSFESTIVAL. Festivalen ble lagt til Skedsmo videregående skole på Lillestrøm. Studieforbund og medlemsorganisasjoner ble invitert til å flytte allerede planlagte kurs til festivalen eller lage et nytt. Det ble en skikkelig festival, med foredrag, musikk, utdeling av Læringspris og mange kurs.

*Vibeke Limi, leder for HU
Kultur, frivillighet og folkehelse
åpner Læringsfestivalen*

*Bli med på høstens
soppstunt*

*Rapperen Skranglebein lager musikk med
hjelp av en sanger fra Lillestrøm damekor*

Lære fluebinding?

Læringsfestivalen ble arrangert også i 2018, og i jubileumsåret arrangeres den for tredje gang. Samme dato, samme sted. Vi krysser fingre og håper at Vofo Viken viderefører arrangementet, kanskje det blir med ny drakt. Vofo Akershus håper at intensjonen Læringsfestivalen - å vise opplæringsdimensjonen i kursaktiviteten, vise publikum allsidigheten og å feire alle de tillitsvalgte - blir videreført.

Statistikk og dokumentasjon

Overfor Akershus fylkeskommune bidrar Vofo Akershus med statistikk og annen dokumentasjon som viser innhold og omfang av studieforbundenes virksomhet, slik at det kan gi et grunnlag for tildeling av tilskudd. Videre vil man påvirke beslutningstakere og politikere for at de økonomiske tilskuddsordningene til voksenopplæring i studieforbundene i Akershus økes, og det arbeides for at Akershus fylkeskommune utvikler en helhetlig strategi for både formell og ikke-formell voksenopplæring.

Akershus fylkeskommune har flere ganger etterspurt dokumentasjon om læringseffekten i studieforbundenes aktivitet i sine frivillighetsdokumenter. Det samme gjør statlige myndigheter. I 2012 ble det igangsatt et forskningsprosjekt som ble avsluttet i 2013 og presentert i 2014. Tittelen var «En ordning - et mangfold av løsninger». Mer enn fire tusen kursdeltakere i frivillige organisasjoner ble spurt om hva slags utbytte de har av å gå på kurs. VOX var initiativtaker og Oxford Research gjennomførte forskningsprosjektet. Svaret kursdeltakerne ga var tydelig: de lærer mye, og de blir motiverte til å lære enda mer. Kursdeltakerne svarte at det var godt læringsmiljø, at kurslederne holdt høy standard. Styret i Vofo Akershus ønsket å vite om kursdeltakerne i Akershus mente det samme, eller om det var noen avvik som skulle tettes. Det ble bestilt en delrapport for Akershus, og det var vel ingen overraskelse at kursdeltakerne i Akershus var helt på linje med resten av landet med hensyn til tilfredshet med studieforbundene og medlemsorganisasjonenes opplæring.

Egen kursvirksomhet

For studieforbundenes og medlemsorganisasjonene regionale nivå har Vofo Akershus som mål å sikre og videreutvikle kvaliteten i den opplæringen som studieforbundene gir. Det gjør man best ved å gi støtte og hjelp til studieforbund og medlemsorganisasjoner tilbud så de kan utvikle seg til robuste organisasjoner.

Noen eksempler på tiltak og kurs vi har hatt:

Vofo Akershus har, sammen med Akershus fylkeskommune utviklet Innføringskurs for regionalt tillitsvalgte. Det er kurs som ble utviklet som et tilbud for nye tillitsvalgte på regionalt nivå. Det inneholdt temaer som rolleforståelse, informasjon om organisasjonsoppbygging, informasjon om frivillighetspolitiske prosesser i Akershus og Norge. Kurset ble gjennomført flere ganger. Etter hvert endret det navn til Fra lokal ildsjel til regional strateg, og det har flere ganger blitt skreddersydd etter organisasjonens eller lagets behov.

Å være i et styre fører med seg et betydelig formelt ansvar. Derfor har Vofo Akershus to ganger arrangert kurset Styreansvaret i en forening. En jurist som også kjenner frivillige organisasjoner fra hverdagslivet har vært foreleser. Han har veiledet oss gjennom lovverket, og krydret det med eksempler som har gått helt til retten.

Eter hvert har organisasjonene blitt så store at de har ansatte medarbeidere, dette gjelder også lokale lag. Da er plutselig organisasjonen arbeidsgiver, og det fører med seg nye

forpliktelser. Kurset Frivillige organisasjoner som arbeidsgiver har blitt gjennomført to ganger. Her har en jurist med arbeidsrett som spesialfelt vært foreleser, og kursene har hatt mange deltakere.

Medlemsmøter og medlemsseminarer

Vofo Akershus har hele tiden invitert til medlemsmøter og medlemsseminarer.

Medlemsmøtene finner sted når aktuelle saker dukker opp, saker for eksempel trenger raske svar. Medlemsmøter har blitt brukt når vi ønsker å høre studieforbundenes mening i forbindelse med høringssvar som skal avgis, og når arrangementer skal planlegges.

Medlemsseminaret har utviklet seg til å bli et årvisst arrangement, et lunsj - til - lunsj seminar. I 2015 ble Medlemsseminaret arrangert på Oscarsborg, i 2016, 2017 og 2018 har vi holdt hus på Soria Moria hotel i Oslo. Her tas det opp aktuelle temaer, saker som krever diskusjon og refleksjon. I tillegg kommer hyggelig samvær med frivillighetskollegaer fra andre organisasjoner og erfaringsutveksling.

Glade deltakere på Soria Moria 2017

Foto: Astrid Krohn

Utviklingsprosjekt

I hele sin virksomhet har en grunnleggende tanke vært til stede i Vofo Akershus: Gjør de lokale lagene sterke og velfungerende. I 2017 utlyste Vofo Akershus et stipend for Utviklingsprosjekt. Samlet beløp for stipend var 100.000, og målgruppen var regionale studieforbund og medlemsorganisasjoner. Intensjonen var at stipendet skulle fungere som det ekstra beløpet som skulle til for å sette i gang et tiltak som kom organisasjonen på flere nivåer til gode. Utviklingsstipend ble også utlyst i 2018 med 50.000 som samlet beløp.

De som fikk tildelt stipend var:

2017	Akershus idrettskrets	Fagkveld paraidrett
	Akershus Bygdekvinnelag	Kvinner ut, 1.del av et 3-årig prosjekt
2018	Momentum øst	Innføring i Mindfulness
	Akershus bygdekvinnelag	Kvinner ut, 2.del av et 3-årig prosjekt

Paraplyarbeidet

En paraplyorganisasjon er en frivillig organisasjon som har flere organisasjoner som medlemmer. Begrepet har vært brukt lenge, men innen frivillige organisasjoner i Akershus ble det vanlig etter Frivillighetsmeldingen 2010.

I 2019 er det ni paraplyorganisasjoner som samarbeider godt seg imellom, og som samarbeider med Akershus fylkeskommune.

Disse paraplyorganisasjonene samarbeider i forbindelse med høringsuttalelser og andre innspill overfor Akershus fylkeskommune. A-paraplyene var aktivt medvirkende da siste frivillighetsdokument skulle utarbeides i 2017. Sammen med fylkeskommunen arrangerer A-paraplyene den årlige Frivillighetskonferansen, et riktig storarrangement som er mer omtalt tidligere.

I 2019 er Akershusparaplyene mye opptatt med å samle kollegaorganisasjoner i Østfold og Buskerud for å bygge opp Viken-paraplyer. Det er viktig å ha dette organisasjonsleddet på plass når Viken fylkeskommune er på plass 1.januar 2020.

Samarbeidet med Fylkesbiblioteket og folkebibliotekene

Et gammelt ord sier at «folkebiblioteket er de voksnes skolebibliotek». Vofo Akershus har siden 2000 hatt et utmerket samarbeide med Akershus fylkesbibliotek. Vi leier kontorlokaler av Fylkesbiblioteket, og vi kan dra mange vekslers på denne velvillige institusjonen. Fylkesbiblioteket har ryddet løype for oss til alle folkebibliotekene i Akershus når vi har ønsket utstillingsplass i forbindelse med Læringsdagene, de har skaffet bøker om aktuelle temaer, og vi har kunnet bruke deres kontaktflater med hensyn til informasjon.

Et ledd i samarbeidet var utviklingen av kursdatabasen *kursoversikt.no*. Det var et forsøk på å etablere en nasjonal kursoversikt, og den var klar til bruk i 2000. Etter noen år viste det seg imidlertid at den teknologiske utviklingen sammen med manglende arbeidskapasitet gjorde at oversikten ikke ble omfattende nok, og prosjektet ble avsluttet.

Utdeling av LÆRINGSPRISER

Det er mange som har moret seg med å regne på hvor mange kroner, arbeidstimer og årsverk som blir utført i frivillige organisasjoner. Uansett hva du teller, blir sluttsummen formidabel. Noen personer i dette systemet er mer frivillige enn andre, og gjør en eksepsjonell innsats for fellesskapet enten det er for det lokale laget eller lokalsamfunnet generelt. Noen av disse får takk og ære for sin innsats. Denne utmerkelsen består ofte av et diplom pluss et synlig bevis på vedkommende's store og langvarige innsats for fellesskapet.

Vofo nasjonalt har i lengre tid delt ut en Voksenopplæringspris til personer eller institusjoner som har jobbet ekstra for å vise eller utvikle studieforbundenes opplæringstilbud. Ordningen med å dele ut regionale Læringspriser ble initiert av Vofo nasjonalt.

Styret i Vofo Akershus ønsket også å hedre ildsjelene, men syntes det var vanskelig å finne den beste frivillighetspersonen i et hav av gode kandidater. I Akershus ønsket man derfor å gi frivillighetsprisen til et lokalt lag eller en forening som i henhold til kriteriene har jobbet særlig bra med

- 1) aktivt benytter voksenopplæring for utvikling av laget eller av den enkelte deltaker
- 2) gir mulighet for faglig utvikling i laget og hos medlemmene
- 3) er en arena for læring og gode opplevelser i nærmiljøet
- 4) bidrar med ideer og frivillige deltakere til styrer og ressursoppgaver

Den første utdelingen fant sted i 2007

Følgende har blitt tildelt LÆRINGSPRISEN i Akershus:

2018 Eidsvoll musikkråd
Utdelingssted: Læringsfestivalen 2018

2017 Østre Udnas bygdekvinneag
Grav musikkorps
Utdelingssted: Læringsfestivalen 2017

2016 ingen utdeling

2015 Sandvikens Mandkor
Smågardistene
Hørselshemmedes landsforbund Øvre Romerike
Utdelingssted: Bjørvika konferansesenter

To Smågardister mottar pris

2014 Diabetesforbundet Akershus
Utdelingssted: SF FUNKIS Norge

2013 Con Vita blandakor Nannestad
Utdelingssted: Øvelokalet i Nannestad skole

2012 Mercy House
Follo seniororkester
Utdelingssted: Fylkesbiblioteket i Akershus,
Kjeller

*Follo seniororkester og Mercy house
mottar pris av Janne Lundgren AFK*

2011 Teatergruppen Askeraden
Skauen husflidslag
Utdelingssted: Fylkestingssalen, Galleriet

2008 Ullensaker husflidslag
Schæferhundkubben, Lokallag Alme
Utdelingssted:

2007 Korille
Ås korforening/
Son Blandede kor
Utdelingssted:

*Korille var invitert
til å kvittere for prisen
da Vofo Akershus
feiret 1. del av 50-års
jubileet*

Framtida

Voksenopplæringsforbundet Akershus har i 50 år bestrebet seg på å være en tilstedeværende interesserorganisasjon for regionale studieforbund, en god samarbeidspartner for fylkeskommunen samtidig som vi hele tiden har forsøkt å vise innbyggere i Akershus hvor allsidig opplæringsvirksomhet som drives i studieorganisasjonene. Vi har også deltatt i arrangementer og kampanjer som har vært initiert av Vofo nasjonalt og Akershus fylkeskommune (frivillighetskonferanser, Frivillighetsåret).

Samfunnet endrer seg fort, stadig forttere. Det samme gjelder kravene til menneskene, I jubileumsåret er det hektisk aktivitet i alle ledd i studieforbund og medlemsorganisasjoner på grunn av bestemmelser som er tatt på nasjonalt hold både innen Vofo og i det politiske Norge.

Akkurat nå pågår det to regionaliseringsprosesser. Den ene er Vofo's interne regionreform. Den ble påbegynt i 2016 på bakgrunn av at flere av Vofo's regioner sliter både med økonomien, å ha tilstrekkelig mange og aktive tillitsvalgte i styrer og å gjøre seg synlig i samfunnet. Tanken var at er regionene større, har de mer kraft og mer makt. Man tror på stordriftsfordelene. Vofo region har fulgt fylkesgrensene, det vil si at det har vært 19 Vofo-regioner. Tanken var å få det ned til sju regioner.

Den offentlig regionreform begynt å røre på seg på bakgrunn av stortingsmeldingen *Kommunereformen - nye oppgaver til større kommuner* i 2015. I 2016 bestemte Stortinget at Norge skal ha ca 10 regioner istedenfor 19 fylker ved inngangen av 2020. I juni 2017, bestemte Stortinget at fylkene Østfold, Buskerud og Akershus skal danne en ny fylkeskommune. Viken ble navnet.

Både den interne regionreformen i Voksenopplæringsforbundet og den offentlige regionreformen har pågått samtidig fra 2016, men tempo og omfang har eskalert i 2018 og særlig i 2019.

Vofo har ønsket at den interne reformen skal gå forttere. Vofo Akershus har hele tiden holdt fast ved at grensene for vår Vofo-region må harmonere med fylkeskommunens grenser. Å ha sammenfallende grenser med fylkeskommunen gjør det enklere i forhandlinger ang økonomi og andre samarbeidsområder.

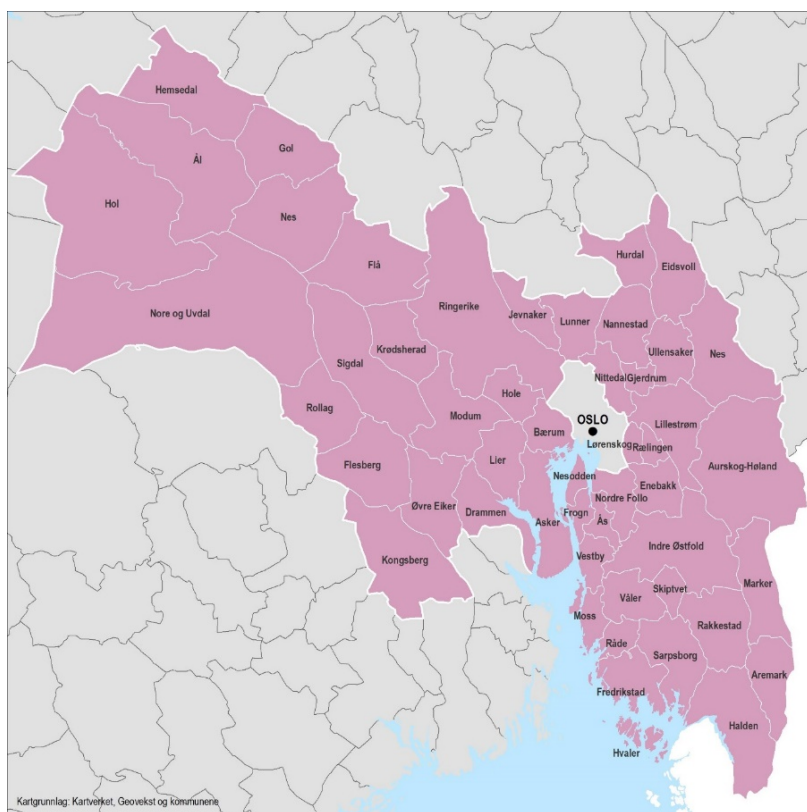
Det blir ikke sju Vofo-regioner ved inngangen av 2020, det blir elleve. Vofo-kartet blir seende slik ut:

Vofo Finnmark / Troms	Vofo Rogaland
Vofo Nordland	Vofo Agder (Aust- og Vest Agder)
Vofo Trøndelag	Vofo Telemark/Vestfold
Vofo Møre og Romsdal	Vofo Viken
Vofo Vestland (Hordaland og Sogn og Fjordane)	Vofo Oslo
Vofo Innlandet	

En ny sak som har kommet opp i 2019. Vi står overfor en deling av voksenopplæringsfeltet. Regjeringen har nylig lagt fram vedtak som viser at en del av studieforbundene er rettet mot arbeidsliv og integrering og en del mot kulturarbeid og frivillighet. Det betyr at disse to gruppene får tilhørighet i hvert sitt departement, henholdsvis kunnskapsdepartementet og kulturdepartementet. Spørsmålet om hva disse bestemmelsene vil ha å si for studieforbund og medlemsorganisasjoner på regionalt nivå, er påtrengende.

Og her står vi i september 2019, med alle spørsmålene og alle endringene. De tre Viken-partnerne er i god gjenge for å skape Vofo Viken. Arbeidsgruppen for etablering av Vofo Viken har vært i gang siden høst 2018, de viktigste dokumentene (vedtekter og strategiplan) er utarbeidet, valgkomité er oppnevnt og dato for etablering av midlertidig styre for Vofo Viken er satt til 22.oktober.

Vofo Viken skal jobbe for studieforbund og frivillige organisasjoner i et område som strekker seg fra Kornsjø til Haugastøl med 1,2 millioner mennesker. Vi vet at i dette området er det helt sikkert 13 aktive studieforbund, kanskje 14, og vi vet hvor mange som har deltatt på kurs i de seinere årene, men hvor mange medlemsorganisasjoner som er i aktivitet, enn si hvor mange lokale lag og foreninger, vet vi ikke. Men vi vet at det er mange. Alle steder i denne skråstrekte fylkeskommunen har en hel flora av aktive lag. Det er det som gjør at det er bra å bo i de 51 kommunene. Det er de tusentalls tillitsvalgte og engasjerte menneskene rundt disse lagene som er Vofo Vikens ytterlinjepersonell.

En ting er at de tre Viken -partnerne arbeider for å lage en ny Vofo-region.

En annen ting er å finne vår plass i Viken fylkeskommune. Vi skal samarbeide mot tre kanter, mot kompetanse, mot frivillighet og mot fagområdene som hvert studieforbund dekker. Vi vet at vi er definert inn under kulturområdet i den nye fylkeskommunen, men vi må ha et tett samarbeide med kompetanseområdet fordi det gis både formell og ikke-formell opplæring i studieforbundenes medlemsorganisasjoner og lag.

Vedlegg 1 – oversikt over ledere og sekretariat

Leder i Samnemnda for studiearbeid i Akershus / Vofo Akershus:

Samnemnda for studiearbeid i Akershus

1968 - 1975	Ole Ormseth	7 år
1975 - 1979	Arna Syrdahl	4 år
1979 - 1980	Åsmund Berg	1 år
1980 - 1981	Vidar Waaden	1 år
1981 - 1982	Vidar Waaden	1 år
Bjørn Walderhaug, leder interimsstyrets for Samnemnda O A		

Samnemnda for studiearbeid i Oslo / Akershus

1983 - 1991	Vidar Waaden	8 år

Voksenopplæringsforbundet Oslo / Akershus

1991 - 1995	Vidar Waaden	4 år

Voksenopplæringsforbundet Akershus

1996 - 2002	Jon G. Olsen	6 år
2002 - (2004) 2003	Anita Orlund	1 år
2003 - (2006) 2005	Geir Ljøgodt	2 år
2005 - 2010	Jon G. Olsen	5 år
2010 - (2014) 2013	Liv Lønskog	3 år
2013 - 2016	Ole Strandengen	3 år
2016 - 2018	Aksel Roksti	2 år
2018 -	Jon G. Olsen	1 år

Regionsekretær / regionkonsulent

1968 - 1969	Øivind Ihle	Akershus fylkeskommune	cand philol
1969 - 1972	Birger Baklien	Akershus fylkeskommune	siv ing
	Ørnulf Wedén		
1973 - 1981	Sverre Skifjell	Akershus fylkeskommune	
1982	Fra 1982 var sekretariatet lagt til forskjellige organisasjoner som var tilsluttet Samnemnda for studiearbeid bl a Blindeforbundet og Husmorforbundet.		
1993	Fra 1993 var sekretariatsfunksjon ivaretatt av administrasjonen i Vofo sentralt, Hans Petter Andresen.		
2000	fra oktober 2000 var regionsekretær tilsatt i Vofo Akershus		
2000 - 2007	Marit Sørli, regionsekretær, delstilling 50%		
2007 - 2009	Annett Winger, regionsekretær, hel stilling		
2010 - 2011	Else Aronsen, regionsekretær, delstilling		
2011 -	Marit Sørli, regionkonsulent, delstilling 50% - 60 %		

Vedlegg 2 - Studieforbund i Akershus i jubileumsåret 2019

Musikkens studieforbund /Akershus musikkråd (MSF/AMR)

Akademisk studieforbund (AKS)

Akershus Senterparti's studieforbund (SpS)

Akershus Venstre's Opplysnings- og studieforbund

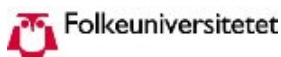
AOF Oslo og Akershus (AOF)

Idrettens studieforbund / Akershus idrettskrets (ISF / AIK)

Kristelig studieforbund (K-stud)

Studieforbundet folkeuniversitetet (FU)

Studieforbundet Funkis I Akershus (FUNKIS)

Studieforbundet Kultur og Tradisjon (K&T)

Studieforbundet Natur og Miljø (N&M)

Studieforbundet Næring og samfunn (N&S)

Studieforbundet Solidaritet (SO)

Samisk studieforbund har ikke aktivitet i Akershus

Litteraturliste

Sturla Bjerkaker
Samnemnda for studiearbeid

Voksnes læring
Folkeopplysning i 50 år

AFK / Vofo A
AFK
AFK/ redaktør Sturla Bjerkaker
AFK

Studieforbundenenes voksenopplæring i Akershus, 2008
Frivillighetsmelding 2010
Frivillighetens læringsarena i Akershus, 2014
Frivillighet i Akershus - perspektiver og utfordringer

